

Sisäministeriölle
rajavartiolaitos@raja.fi
VPRVLEoikeudellinenenosasto@raja.fi

Lausunto

1 (4)

1.6.2022

Viite: Diaarinro VN/9938/2022

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta sekä esityksestä valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamista koskevan hallituksen esityksen täydentämiseksi

Kiitämme lausuntomahdollisuudesta ja toteamme seuraavaa:

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta

Pidämme esitysluonnoksen tavoitteita sinänsä kannatettavina ja perusteltuina. On tärkeää, että suomalaisilla viranomaisilla on myös normaaliolojen häiriötilanteissa selkeät, tarkkarajaiset, oikeasuhtaiset ja ennakoitavissa olevat toimivaltuudet, joissa on huomioitu valtuuksien kohteena olevien tahojen suojattavat oikeudet ja edut.

On selvää, että rajavartiolain nykyinen 16 § ei välttämättä anna riittävää tukea tarpeellisille toimenpiteille laajamittaisen maahantulon tilanteissa. Myös toimenpiteenä rajanylityspaikan sulkemisesta poikkeava rajaliikenteen rajoittaminen esim. keskittämällä kansainvälisen suojelun hakeminen yhteen tai useampaan rajanylityspaikkaan laajamittaisen maahantulon tai toisen valtion vaikutuksesta tapahtuvan maahantulon vuoksi voi nähdäksemme olla tarpeen ja perusteltua, jos se on välttämätöntä maahantulosta aiheutuvan vakavan uhan torjumiseksi.

Painotamme kuitenkin seuraavaa:

Suomi ja suomalaiset työpaikat ovat enenevässä määrin riippuvaisia siitä, että myös ulkomaista työvoimaa on saatavilla. Työperäisen maahanmuuton kannalta on ensiarvoisen tärkeää huolehtia siitä, että tähän liittyvät luvitusprosessit ja työhön Suomeen tulevien henkilöiden asioiden käsittely rajanylityspaikoilla sujuu kaikissa tilanteissa mahdollisimman sujuvasti. Samoin rajanylityspaikkojen sujuva toiminta on olennaista mm. logistiikalle ja matkailulle. Näistä pitää huolehtia myös laajamittaisen maahanmuuton tilanteessa. Mikäli joidenkin rajanylityspaikkojen toimintaa joudutaan rajoittamaan, on olennaista, että

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

1.6.2022

viranomaisen viestii asiasta mahdollisimman selkeästi ja ennakkollisesti ja mm. ulkomaalaisilla Suomeen työhön tulevilla, logistiikkatoimijoilla ja matkailuelinkeinon harjoittajilla samoin kuin ulkomailta tulevilla matkailijoilla on mahdollisuus saada rajoituksista ja korvaavista palveluista ja rajanylityspaikoista ja niihin liittyvistä palveluista tieto mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Esityksessä esitetään laajennuksia nykyisiin rajavartiolaitoksen oikeuksiin rakentaa pysyviä tai tilapäisiä rajaesteitä (50 §), tehdä toimenpiteitä raja-aukon alueella, rajavyöhykkeellä ja sen takarajalla esim. puustoa tai muuta kasvillisuutta poistamalla tai maansiirtotöitä tekemällä (50 a §) sekä luovuttaa omaisuutta ja palveluita rajavartiolaitoksen käyttöön (39 a §). Näistä on aina suoritettava valtion varoista täysi korvaus.

Esitetyn 39 a §:n 2 momentissa todetaan: ”Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua omaisuutta, jota omaisuuden omistaja tai haltija itse tarvitsee samanaikaisesti onnettomuuden tai muun vakavan tilanteen torjumiseksi, ei saa määrätä luovutettavaksi, ellei se ole välttämätöntä ihmishengen pelastamiseksi.” Mielestämme tähän listaan tulee lisätä kieltoperusteeksi myös se, jos omistaja tai haltija tarvitsee samanaikaisesti omaisuutta omaan huoltovarmuuskriittiseksi katsottavaan toimintaansa. ”Muu vakava tilanne” ei ole mielestämme tässä suhteessa sanamuodoltaan riittävä. Lisäksi, jos omaisuutta käytetään ansiotoiminnassa ja sen ottamisesta rajavartiolaitoksen käyttöön aiheutuu tulonmenetyksiä, myös ne tulee korvata. Korvauskysymyksissä tulee myös aina huomioida se, että korvattavaa vahinkoa voi joissain tapauksissa syntyä samanaikaisesti sekä omistajalle että haltijalle riippuen omaisuuden luonteesta ja sitä koskevista sopimuksista osapuolten välillä.

Esitetyn 50 §:n 2 momentissa todetaan: ”Muualle kuin Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten nojalla Suomen rajalle muodostetun raja-aukon reunaan rakennettavasta rajaesteestä aiheutuvasta vahingosta ja haitasta suoritetaan maa- tai vesialueen omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus.” Korvauskysymyksissä tulee myös aina huomioida se, että korvattavaa vahinkoa voi joissain tapauksissa syntyä samanaikaisesti sekä omistajalle että haltijalle riippuen omaisuuden luonteesta (kiinteistö, tarpeisto, irtaimisto) ja sitä koskevista sopimuksista osapuolten välillä. Sen vuoksi olisi selkeintä, että sana tai korvattaisiin sanalla ja, siis ”...suoritetaan maa- tai vesialueen omistajalle ja haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus.” Missään tapauksessa tai-sanaa ei tule tulkita niin, että se poissulkisi kahdelle eri taholle maksettavat korvaukset. Lisäksi, jos omaisuutta käytetään ansiotoiminnassa ja rajaesteen rakentamisesta aiheutuu tulonmenetyksiä, myös ne tulee korvata.

Edellä kerrottu koskee myös esitetyn 50 a §:n 3 momentissa todettua: ”Puiden ja muun kasvillisuuden poistamisesta, maansiirto- ja vesirakennustöistä sekä kulku-uran tai tien rakentamisesta aiheutuvasta

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

1.6.2022

vahingosta ja haitasta suoritetaan maa- tai vesialueen omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus. Myös näissä tilanteissa korvaus on suoritettava kaikille vahinkoa kärsineille, omaisuutta koskevien sopimusten mukaisesti. Lisäksi, jos omaisuutta käytetään ansiotoiminnassa ja siihen tehtävistä muutostöistä aiheutuu tulonmenetyksiä, myös ne tulee korvata.

52 §:n rajavyöhykelupaa koskevaan säännökseen esitetään myös muutoksia. Sen 1 momentin uudeksi 3 a) -kohdaksi esitetään lisättäväksi lupaa edellyttävä: ”Rajavartioloituksen partiotoimintaa ja muuta rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellista toimintaa haittaavien rakennusten, aitojen ja vastaavien rakennelmien rakentaminen 50 metriä lähemmäksi rajaestettä, 50 a §:ssä tarkoitettua kulku-uraa tai tietä taikka 29 §:n 3 momentissa tarkoitettua rajavyöhykkeellä sijaitsevaa kiinteää teknisen valvonnan laitteistoa.” Vaikka säännöksen 3 momentissa todetaan: ”Lupa (rajavyöhykelupa) annetaan, jos siihen on asumisesta, työstä, ammatista, elinkeinosta, liiketoiminnasta tai harrastuksesta johtuva tai muutoin hyväksyttävä syy eikä luvassa annetun oikeuden käyttämisestä ilmeisesti aiheudu vaaraa rajajärjestyksen tai rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi”, voi käytännössä tulla tilanteita, joissa lupaa ei näistä perusteista huolimatta myönnetä, jos oikeuden käyttämisestä katsottaisiin aiheutuvan vaaraa rajajärjestyksen tai rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi. Koska kyseessä on lisäys, joku on saattanut hankkia jo aiemmin kiinteää omaisuutta omistukseensa tai hallintaansa rajavyöhykkeeltä perustellusti uskoen voivansa rakentaa sille nyt lisättävässä 3 a)-kohdassa tarkoitettuja rakennuksia tai rakennelmia. Jos kyseinen taho ei säännöksen voimaantulon vuoksi voisikaan enää näin tehdä, tuo vahinko tulee mielestämme korvata sille mukaan lukien mahdollinen ansiotulon menetys. On huomioitava, että rajavyöhyke voi olla melko iso alue; se voi ulottua maalla enintään kolmen ja merellä enintään neljän kilometrin etäisyydelle valtakunnan rajasta.

Esitys valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamista koskevan hallituksen esityksen täydentämiseksi

Mielestämme ehdotettu uusi valmiuslain 122 d § on tavoitteiltaan ja toteutukseltaan perusteltu.

Kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että säännös esitetään lisättäväksi korvauksia ja oikeusturvaa käsittelevän valmiuslain 19 luvun valmiuslakirikkomusta koskevaan rangaistussäännökseen (133 §) viitteeksi. Lisäystä ei kuitenkaan ehdoteta tehtäväksi saman luvun korvauskysymyksiä koskevaan 128 §:ään. Liikkumisen rajoittamisesta saattaa kuitenkin aiheutua esimerkiksi ansionmenetyksiä alueen yrityksille ja ansiotulon menetyksiä niissä työskenteleville. Pidämme

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Markku Rajamäki

1.6.2022

välttämättömänä ja esitämme, että uusi ehdotettu 122 d § lisätään viittauksena myös korvauskysymyksiä koskevaan 128 §:ään.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Lainsäädäntö ja hallinto

Tommi Toivola
Johtaja